

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ҲУҚУҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

Парламент хабарлари

БИРИНЧИ ЎҚИШДА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлисида суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш, иқтисодийни либераллаштириш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва ОАВни ривожлантиришнинг ҳуқуқий базасини янада такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳалари муҳокама қилинди.

«Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасида «Прокуратура тўғрисида»ги, «Судлар тўғрисида»ги қонунларнинг, Жиноят-процессуал, Фуқаролик-процессуал, Хўжалик-процессуал кодексларининг айрим моддаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш назарда тутилган. Хусусан, Жиноят-процессуал кодексига судга қадар юритиш босқичида қўлланиладиган лавозимдан четлаштириш ва шахсни тиббий муасасага жойлаштириш тарзидаги процессуал мажбуриятлар чоралари фақат судьянинг санкцияси асосида амалга оширилишини назарда тутувчи ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Бундан ташқари, суднинг жиноят иши

қўзғатиш ҳуқуқи чиқариб ташланади, иш бўйича айблов ҳулосасини биринчи инстанция судида ўқиб эшиттириш фақат прокурор томонидан амалга оширилиши белгиланади.

«Риэлторлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилиниши муносабати билан «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси билан «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги Қонуннинг 56 ва 63-моддаларига ўзгартишлар киритилмоқда. Уларга биноан хатланган кўчмас мулк риэлторлик ташкилотлари, хатланган автомобилотранспорт воситалари эса, ихтисослаштирилган савдо ташкилотлари томонидан реализация қилинади. Бундай тар-

тиб юқоридаги моддаларнинг амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ бўлишини таъминлайди.

«Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасида Меҳнат, Жиноят-ижроия, Солиқ кодексларига, «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги, «Хусусий корхона тўғрисида»ги, «Жиноят ишини юритиш чоғида қамолда сақлаш тўғрисида»ги қонунларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш назарда тутилган. Хусусан, киритилган тузатишлар турли тоифадаги фуқароларнинг иш ҳақини улар бажараётган ишнинг характерига қараб ўзгартиришга, амалдаги қонунларнинг айрим нормаларини қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқлаштиришга, шунингдек оммавий ахборот воситалари ва китоб маҳсу-

лотларини етказиб бериш хизматларини кўшилган қиймат солиғидан озод қилишга дахлдордир.

«Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 249-моддасига ўзгартиш киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси давлат ёнгин нazorати органларининг фаолиятини тартибга солиш норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини «Ёнгин хавфсизлиги тўғрисида»ги, «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини давлат томонидан назорат қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ва бошқа норматив ҳужжатларга мувофиқлаштириш зарурати билан бог-

лиқ ҳолда ишлаб чиқилган. Унда, хусусан, давлат ёнгин назорати органлари фаолиятини тартибга солиш ва мазкур органларда ишловчи ҳар бир мансабдор шахснинг ҳуқуқларини (ваколатини) очиб берувчи нормалар белгиланмоқда. Ёнгин назорати тизимидаги бир қатор лавозимларни тартибга солиш, ушбу соҳада амал қилиб турган қонун ҳужжатларидаги айрим атамалар ва тушунчаларни батафсил аниқлаштириш ҳам кўзда тутилмоқда.

Ҳар томонлама муҳокамадан сўнг юқорида келтирилган барча қонун лойиҳалари биринчи ўқишда қабул қилинди.

www.parlament.gov.uz сайти материаллари асосида тайёрланди.

Конунчиликдаги янгиликлар

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

Тақдим этилаётган, шунингдек 2012 йил 19 апрелдан 26 апрелгача қабул қилинган бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан www.norma.uz сайтида танишиб чиқишингиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ТАМАКИГА ҚАРШИ

24.04.2012 йилдаги ЎРҚ-326-сон Қонун билан Ўзбекистон Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Тамакига қарши курашиш бўйича Ҳадли конвенциясига қўшилди.

2003 йил 21 май куни Жаҳон соғлиқни сақлаш ассамблеясининг 56-сессиясида қабул қилинган Конвенция бевосита амал қилувчи ҳужжат бўлмасдан, балки фақатгина давлат томонидан тамаки тармоғи тартибга солинишининг стратегиясини белгилайди. Ҳужжатнинг асосий қоидалари тамаки маҳсулотларига нарх белгилаш ва уларга солиқ солиш, кишиларни тамаки тутунидан ҳимоя қилиш, тамаки маҳсулоти ингредиентларини тартибга солиш, ўрамдаги ахборотга доир талаблар, шунингдек реклама, тамаки маҳсулотини нолегал сотишга қарши курашиш, уни вояга етмаган шахсларга сотишга йўл қўймаслик каби соҳаларга татбиқ этилади.

Мисол учун, Конвенциянинг 11-моддасида назарда тутилган чоралар унга қўшилган Тараф томонидан Конвенция кучга киргандан сўнг 3 йил давомида қабул қилинади ва амалга оширилади. Ушбу моддага биноан мамлакат ўзининг миллий қонун ҳужжатларига мувофиқ тамаки маҳсулотининг ўрами ва маркировкаси улар сотилишини ҳеч ҳам рағбатлантирмаслигини кузатиб бориши шарт. Ҳар бир сигарета қутиси юзининг камида 30 фоизи, яхшиси, ярмидан кўпини ушбу тамаки маҳсулоти компонентлари ва улардан ажралиб чиқадиган ёнувчи моддалар ҳақидаги ахборот илова қилинган ҳолда чекишнинг зарари ҳақида огоҳлантирувчи матн эгаллаши керак.

13-моддага биноан Конвенцияга қўшилган мамлакат ўзининг Конституцияси ёки конституциявий тамойилларига мувофиқ тамаки маҳсулотларининг ҳамма рекламаси, улар сотилишини рағбатлантириш ва уларга ҳомийлик қилишга 5 йил мобайнида тўлиқ жорий этилади. Конвенция ижросининг бораётгани ҳақидаги дастлабки ҳисобот эса Тараф томонидан у аъзо бўлганидан кейин 2 йил ичида тақдим этилади. Шу тариқа, Ўзбекистон Конвенцияда назарда тутилган механизмларни татбиқ қилиш ва чора-тадбирларни амалга ошириш учун зарур вақтга эга. Бунда шуни таъкидлаш керакки, Конвенциянинг кўп қоидалари Ўзбекистон Республикасининг «Алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг тарқатилиши ҳамда истеъмол қилинишини чеклаш тўғрисида», «Реклама тўғрисида», «Озиқ-овқат маҳсулотининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунларида, Жиноят ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларида акс этган.

ЭСКИРГАН АСБОБ-УСКУНАЛАРНИ ЖАДАЛ ЯНГИЛАШ ЧОРАЛАРИ КЎРИЛДИ

Вазирлар Маҳкамасининг 19.04.2012 йилдаги 115-сон қарори билан 2011 йилда ўтказилган техник аудит натижалари бўйича саноат тармоқлари корхоналарининг маънавий эскирган ва ейилган асбоб-ускуналарини жадал янгилашга доир чора-тадбирлар тасдиқланди. 2011 йилда вазирликлар ва хўжалик бирлашмалари таркибига кирадиган 418 та йирик саноат корхонасида ўтказилган техник аудит натижасида 1 691,4 мингта ас-

боб-ускуна текшириб чиқилди, уларнинг 30 фоизи янгилашни ёки фойдаланишдан чиқаришни талаб этади. Чунончи, «Ўзбекэнерго» ДАҚда 36 924 та асбоб-ускунадан 18 097 донаси ишга яроқли бўлиб чиқди, 18 827 таси эса янгилашни ёки фойдаланишдан чиқаришни талаб қилади, шундан ҳақиқатда тўлиқ эскиргани – 13 088 та, маънавий эскиргани – 5 401 та.

Қарор билан замонавий, жаҳон даражасида синовдан ўтган асбоб-ускуналарга алмаштирилиши керак бўлган маънавий ва жисмоний эскирган асбоб-ускуналарнинг рўйхати маъқулланди. Қарорга мувофиқ, ўтказилган техник аудит натижасида аниқланган маънавий ва жисмонан эскирган асбоб-ускуналар қолдиқ қиймати бўйича ҳисобдан чиқарилиши ва мажбурий тартибда қора ва рангли металл парчалари тарзида фақат «Ўзметкомбинат» ОАЖ ва «Тошкент рангли металл парчалари ва чиқиндиларини қайта ишлаш заводи» ОАЖ бўлинмаларига шартномавий нарх бўйича сотилиши, тушган маблағлар эса замонавий асбоб-ускуналар сотиб олишга мақсадли йўналтирилиши керак.

Тижорат банкларида фойдаланишдан чиқариладиган асбоб-ускуналар ўрнига янги технологик асбоб-ускуналар сотиб олиш учун саноат корхоналарига узок муддатли кредитлар ажратиш тавсия қилинди.

ЎЗГАРТИРИШЛАР КИРИТИЛДИ

Вазирлар Маҳкамасининг 20.04.2012 йилдаги 116-сон қарори билан бир қатор меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар Вазирлар Маҳкамасининг «Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиниши лозим бўлган шахслар – Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тоифаларининг рўйхати тўғрисида»ги Ўзбекис-

тон Республикаси Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида» (2012 йил 16 февралдаги 41-сон) қарорига мувофиқлаштирилди.

Чунончи, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида давлат уй-жой фондиди хусусийлаштиришни давом эттириш тўғрисида» (1993 йил 1 мартдаги 114-сон) қарорига 2-иловага хусусийлаштирилган квартиранинг, уй (уй бир қисмининг) эгасига прописка ва турар жойи бўйича ҳеч қандай чеклашларсиз, квартирани, уйни бошқа ҳар қандай квартирага, шу жумладан, кооператив уй-жойга алмаштириш ҳуқуқини берувчи бандга чеклов киритилди. Мазкур банд қонун ҳужжатларида уй-жой сотиб олиш ва прописка қилишда алоҳида ҳолатлар белгиланган Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятига татбиқ қилинмайди.

Вазирлар Маҳкамасининг 18.05.2001 йилдаги 223-сон қарори Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятига республиканинг бошқа минтақаларидан келаётган ва бир марталик вақтинча ишларга ёлланаётган фуқаролар томонидан фуқаронинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатга турган жойи бўйича ҳисобга олиш тўғрисидаги қайд варағини тақдим қилиниши талаби билан тўлдирилди.

Марказий банк бошқарувининг қарори (АВ томонидан 2012 йил 20 апрелда 943-2-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Тижорат банкларида корпоратив бошқарув тўғрисидаги низомга қўшимчалар киритилди. Киритилган қўшимчаларга мувофиқ, банк бошқаруви таркибига аввал назарда тутилган шахслардан ташқари юридик хизматнинг раҳбари ҳам кириши керак.

2-бетда

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

1-бетда

Банк Кенгаши мажбуриятларининг рўйхати кенгайтирилган бўлиб, энди улар шунингдек банк капиталлашувини сақлашлари ҳам керак.

Кирилган қўшимчаларга мувофиқ Банк таваккалчиликларини назорат қилиш қўмитаси бевосита банк Кенгашига бўйсунди.

2012 йил 30 апрелдан кучга кирди.

ИШБИЛАРМОНЛИК МУҲИТИНИНГ ҲОЛАТИ ҲАР ЧОРАҚДА БАҲОЛАНАДИ

Вазирлар Маҳкамасининг 20.04.2012 йилдаги 117-сон қарори билан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида ишбилармонлик муҳитининг ҳолати ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш даражаси индикаторларини ҳар чорақда баҳолаш тизими тасдиқланди.

Тизим 2012 йил 1 июлдан бошлаб жорий этилади. У макроиқтисодий кўрсаткичларнинг мувозанатлилик индикаторлари, иқтисодиётни модернизациялаш ва диверсификациялаш даражаси индикаторлари, ишбилармонлик муҳитини шакллантириш даражаси индекслари, иқтисодиётнинг ҳусусий секторини ривожлантириш индикаторлари, молия-банк секторини ривожлантириш индикаторлари ва минтақани ижтимоий ривожлантириш индикаторларидан иборат. Ушбу гуруҳларнинг ҳар бири ўз ичига индикаторларнинг бир нечта турини олади. Ҳар бир индикатор ўзининг ҳисоб-китоб услубиятига эга. Мисол учун, sanoat тармоқларини диверсификациялаш – sanoat маҳсулоти қўшилган қийматининг ялпи ишлаб чиқарилган sanoat маҳсулотига нисбатидир. Шунингдек индикаторнинг сифат баҳоси ҳам мавжуд – кўрсаткич фоизига боғлиқ равишда суств, мўътадил, ўртача ва жиддий ўсиш.

Давлат статистика қўмитаси, Марказий банк, Монополиядан чиқариш давлат қўмитаси, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда ушбу Қарорга иловада кўрсатилган бошқа вазирликлар ва идоралар ҳар чорақда ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 10-кунгача Иқтисодиёт вазирлигига ҳар бир минтақадаги ишбилармонлик муҳитининг ҳолати ва уни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш даражасини баҳолаш натижаларини тақдим этадилар.

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Прогнозлаштириш ва макроиқтисодий тадқиқотлар институти Ўзбекистонда, шу жумладан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида ишбилармонлик муҳитининг ҳолатини баҳолаш учун ҳар бир минтақада тадбиркорлик субъектларини репрезентатив танлаш асосида ҳар чорақда сўров ўтказиши.

Натижалар умумлаштирилганидан ва мониторинг қилинганидан сўнг – ҳар бир минтақанинг рейтингини аниқлаш ҳамда мунтазам равишда иқтисодий шарҳ чиқарилади, у ҳар чорақда ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 15-кунгача Вазирлар Маҳкамасига тақдим этилади.

ГЕРБЛИ ГУВОҲНОМАЛАРНИНГ ЯНГИ ШАКЛЛАРИ ЖОРИЙ ҚИЛИНМОҚДА

Вазирлар Маҳкамасининг 25.04.2012 йилдаги 119-сон қарори билан 2012 йил 1 июлдан жорий этиладиган туғилганлик,

никоҳ тузилганлиги, никоҳдан ажралганлик ва ўлим ҳақидаги гербли гувоҳномаларнинг янги шакллари тасдиқланди.

Гербли гувоҳномаларни 2013 йил 1 январгача амалдаги бланкаларда расмийлаштириш ва беришга рухсат этилган. Гербли гувоҳномалар берганлик учун (ўлим ҳақидаги гербли гувоҳнома бундан мустасно) герб йиғимининг миқдори ЭКИХнинг 15 фоизини ташкил қилади.

Ўзбекистон Республикасининг чет элдаги консуллик муассасалари томонидан гербли гувоҳномалар берилганлиги учун Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 19 августдаги 423-сон қарори билан тасдиқланган тарифлар асосида консуллик йиғимлари ундирилади.

ДСҚ ҲАР ОЙДА АКЦИЯЛАРГА ДОИР БИТИМЛАР ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ ОЛАДИ

ДСҚ қарори (АВ томонидан 26.04.2012 йилда 2355-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Қимматли қоғозлар марказий депозитарийси томонидан депозитарийларда рўйхатга олинган акцияларга доир битимлар тўғрисидаги ахборотни Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасига тақдим этиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди. Марказий депозитарий ҳар ойда, ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 10-санасидан кечиктирмасдан ДСҚга Қимматли қоғозлар билан биржадан ташқари битимларнинг ҳисоб регистри тўғрисидаги низомнинг (рўйхат рақами 1919, 2009 йил 9 март) иловасида назарда тутилган маълумотлар доирасида битимлар тўғрисидаги ахборотни тақдим этади.

Ахборот ДСҚга электрон кўринишда юборилади. Марказий депозитарий ахборотни тақдим этиши учун акцияларга доир битимларни рўйхатга олувчи депозитарийлар унга ҳар ойда, ҳисобот ойидан кейинги ойнинг биринчи иш кунидан кечиктирмай битимлар тўғрисидаги ахборотни шифрланган электрон ҳужжат кўринишида тақдим этадилар. Депозитарий томонидан тақдим этилган битимлар тўғрисидаги ахборотнинг нотўғрилиги аниқланган тақдирда, ушбу депозитарий бундай ҳолат юз берганлигини билган пайтдан бошлаб 5 кун мобайнида тақдим этилган битимлар тўғрисидаги ахборотнинг нотўғрилиги тўғрисида Марказий депозитарийни хабардор қилиши, уни тузатишга доир чоралар кўриши ва тузатилган битимлар тўғрисидаги ахборотни тақдим этиши лозим.

Марказий депозитарий депозитарийдан хабарномани олган 2 иш кун мобайнида ўз навбатида бу ҳақда Қўмита ҳамда ваколатли органни хабардор қилиши ва тузатилган битимлар тўғрисидаги ахборотни олган, уни белгиланган тартибда Қўмитага тақдим этиши керак.

Битимлар тўғрисидаги ахборот махфий ҳисобланади ва ундан фақат ДСҚ томонидан солиқ тўловчиларнинг юзага келган мажбуриятларини аниқлаш мақсадидагина фойдаланилади.

Марказий депозитарий ва ДСҚга битимлар тўғрисидаги ахборотни тақдим этганлик учун ҳақ олинмайди.

2012 йил 6 майдан кучга кирди.

Ҳужжатларга қисқача шарҳларни эксперт-юристамиз Елена ЕРМОХИНА тайёрлади.

ПОЙТАХТДА

Вазирлар Маҳкамасининг 16.02.2012 йилдаги 41-сон қарори билан (бундан кейин – 41-сон Қарор) Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиш ва турган жойи бўйича ҳисобга олиш тартиби тўғрисида низом (бундан кейин – Низом) тасдиқланди.

Мен Тошкентдаги қариндошларим ҳузурига бормоқчиман. Вақтинчалик рўйхатдан ўтказиш қандай тартибда амалга оширилади? Мен қанча вақт давомида ИИБга мурожаат қилишим керак?

– Фуқароларни туриш жойида ҳисобга олиш, энди Тошкентда вақтинча рўйхатдан ўтказиш айна шундай деб аталади, анча соддалаштирилди.

Биринчидан, энди сиз пойтахтда 5 кундан кам вақт бўлишни мўлжалласангиз, вақтинча рўйхатдан ўтказишлари учун ички ишлар органларига (бундан кейин – ИИБ) мурожаат қилишингиз керак эмас (илгари пойтахтда рўйхатдан ўтказилмасдан бўлишга рухсат берилган муддат 3 кунни ташкил қилган).

Иккинчидан, энди паспортга штамп қўйилмайди. Унинг ўрнига қайд варағи берилади, унда вақтинча яшаш манзили ва у берилган муддат кўрсатилади.

Учинчидан, энди Тошкентда вақтинча яшаш сабабларини асослаш керак эмас (илгари вақтинча келиш ва Тошкентда яшашни асослайдиган маълумотлар – иш жойидан илтимоснома ва буйруқ, маҳалладан маълумотнома ва ҳоказо тақдим этиш керак эди).

Низомнинг 12-бандига кўра фуқарони ҳисобга олиш уни доимий яшаш жойидан пропискадан чиқармасдан 5 кундан 6 ойгача муддатга амалга оширилади.

Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятида ҳисобда туриш тўғрисида қайд варағи олиш учун фуқаро келган кунидан бошлаб 5 кун муддатда ўзи вақтинча турган жойдаги милиция таянч пунктига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиши керак:

Вақтинча рўйхатда турган фуқарони Тошкентдаги ишга қабул қиладиган иш берувчи нималарни ҳисобга олиши керак?

– Низомнинг 12-бандига кўрсатилишича, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятига келган фуқарони ҳисобга олиши унинг Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий иш ҳамда ижтимоий кафолатлар олиши учун асос бўла олмайди.

Ҳисобга қўйилган фуқаро ҳисобга олиш муддатидан ортиқ бўлмаган даврда вақтинча ишга эга бўлиш ҳуқуқига эгадир.

Бизнинг кўп ходимларимиз вақтинча рўйхатдан ўтказилган. Улар билан номуайян муддатга меҳнат шартномалари тузганмиз. Биз қандай қилиб уларни вақтинчалик меҳнат шартномаларига ўтказиш оламиз?

– Меҳнат шартномасининг муддатини ўзгартириш – меҳнат шартларини ўзгартириш демак. Иш берувчи ходимнинг розилигисиз меҳнат шартларини ўзгартиришга фақат технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ишлар (маҳсулот, хизматлар) ҳажмининг қисқарганлиги, башарти бундай ўзгаришлар ходимлар сони ёки ишлар ҳусусиятининг ўзгаришига олиб келиши олдиндан аниқ бўлган ҳоллардагина ҳақлидир (Меҳнат кодексининг

Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланган шакл бўйича ариза; паспорт;

контракт бўйича ҳарбий хизматчининг шахсий гувоҳномаси ёки Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари офицерининг шахсий гувоҳномаси (казармалар, кораблар ва кемалардан ташқарида яшайдиган ҳарбий хизматчилар учун);

16 ёшга тўлмаган шахслар учун – туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ва 35 x 45 мм ўлчамли иккита фотосурат;

уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) турар жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) (агар ҳисобга олиш пайтида турар жой мулкдори шахсан ҳозир бўлмаса, мазкур ариза (розиг) нотариал тасдиқланиши керак);

турар жой учун ҳужжатларнинг нусхалари;

ҳисобга олинганлик учун ЭКИХнинг 2% миқдорида давлат божи тўланганлиги тўғрисидаги квитанция¹.

Милиция таянч пунктининг профилактика инспектори ариза рўйхатдан ўтказилгандан, шунингдек тақдим этилган ҳужжатлар ўрганиб чиқилгандан ва белгиланган тартибда расмийлаштирилгандан кейин ўша куннинг ўзида ариза берувчига турган жойида ҳисобга олиш тўғрисида фуқаронинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатга қайд варағи беради.

Шу тариқа, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий пропискада бўлмаган фуқаро билан меҳнат шартномаси ҳисобга олиш тўғрисидаги қайд варағида кўрсатилган муддатга тузилиши керак. Кейинчалик, янги муддатга расмийлаштирилган ҳисобга олиш тўғрисида қайд варағи берилганида меҳнат шартномаси ҳисобга олишнинг янги муддати амал қилиши туғайига қадар узайтирилиши мумкин.

89-моддаси, бундан кейин – МК).

Қолган ҳолларда меҳнат шартномаси шартларини фақат ходимнинг розилиги билан ўзгартириш мумкин. Бундан ташқари, МК 75-моддасининг учинчи қисмига кўра, номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномаси ходимнинг розилигисиз муайян муддатга, шунингдек муайян ишни бажариш вақтига мўлжаллаб қайта тузилиши мумкин эмас. Шу тариқа, меҳнат шартномасининг муддатини фақат ходимнинг розилиги билан ўзгартириш мумкин.

УШБУ
СОНДА:

✓ ПАРЛАМЕНТ ХАБАРЛАРИ

– Биринчи ўқишда қабул қилинди

1-бет

✓ ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

– Янги ҳужжатларни тақдим этамиз

1-2-бетлар

✓ СИЗНИНГ АДВОКАТИНГИЗ

– Пойтахтда ҳисобга туриш тўғрисида саволлар

2-3-бетлар

✓ ИЖТИМОЙ ТАЪМИНОТ

– Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса

4-5-бетлар

✓ КАДРЛАР БЎЛИМИ

– Ишга қабул қилишни рад этишнинг оқибатлари

6-бет

✓ ТУРМУШ ЧОРАҲАЛАРИДА

– Оталик ҳуқуқимни ҳимоя қилмоқчиман

6-7-бетлар

✓ ЭЪЛОНЛАР

8-бет

ҲИСОБГА ТУРИШ ТЎҒРИСИДА САВОЛЛАР

Агар ходим меҳнат шартномасига ўзгартиришлар киритилишига рози бўлса, иш берувчи қуйидаги тартибда ҳаракат қилади:

1) номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномасини қайта тузишга ходимнинг ёзма розилигини олади;

2) меҳнат шартномасига ўзгартиришлар киритади. Яъни меҳнат шартномасига битим тузиб, унда киритиладиган ўзгартиришларни акс эттиради;

3) меҳнат шартларини ўзгартириш тўғрисида буйруқ чиқаради.

Агар ходим муддат тўғрисидаги шартни ўзгартиришга рози бўлмаса, нима қилиш керак? Иш берувчи бундай ходимни ишда қолдиришга ҳақли эмас, чунки бундай ҳолда паспорт режими меъёрларини бу-

зади. Фақат бир вариант – у билан меҳнат шартномасини бекор қилиш қолади. Меҳнат шартномаларини бекор қилиш асослари МКда санаб ўтилган. Улар орасида меҳнат шартномаси ишга қабул қилиш юзасидан белгиланган қоидалар бузилганлиги муносабати билан, агар йўл қўйилган қоидабузарликни бартараф этишнинг имкони бўлмаса ва у ишни давом эттиришга тўсқинлик қилса бекор қилинади, деган асос ҳам бор (МК 106-моддасининг 4-банди). Агар Тошкентда доимий пропискиси бўлмаган, бироқ у билан **янги Низом қабул қилинганидан кейин** номуайян муддатга меҳнат шартномаси тузилган ходим ишга расмийлаштирилган бўлса, мазкур асосни қўллаш мумкин (чунки муддатли шартнома тўғрисидаги талаб қонун ҳужжатларида биринчи марта айтилган). Бироқ агар ходим **ушбу ҳужжат қабул қилингунга қадар ишга** жойлашган бўлса, унинг қабул қилиниши билан ўша пайтда қабул қилиш қоидалари бузилмаган бўлиб чиқади. Ушбу ҳолда ишдан бўшатишнинг бошқа вариантини қўллаш мумкин: меҳнат шартномасини тарафларнинг хоҳишига боғлиқ бўлмаган ҳолатлар бўйича – «қонун билан назарда тутилган бошқа ҳолларда» (МК 106-моддасининг 6-банди) бекор қилиш мумкин.

прописка қилинган уй-жой майдони, ба-шарти камида 1 йил биргаликда яшаётган бўлса;

6) Тошкент шаҳрида доимий пропискага эга бўлган фуқаролар – улар Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида бошқа манзил бўйича доимий прописка қилиниш масаласи юзасидан мурожаат этган тақдирда;

7) Тошкент вилоятида доимий пропискага эга бўлган фуқаролар – улар Тошкент вилоятида бошқа манзил бўйича доимий прописка қилиниш масаласи юзасидан мурожаат этган тақдирда;

8) илгари Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилинган фуқаролар – ўқишни, ишни, узоқ муддатли хизмат сафарини тугатганидан, шунингдек озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод этилганидан кейин доимий яшаш учун тегишинча Тошкент шаҳрига ва Тошкент вилоятига қайтиб келганида;

9) Олий Мажлиснинг палаталари, Президент, Вазирлар Маҳкамаси томонидан ёхуд Президент билан келишилган ҳолда лавозимларга сайланган, тайинланган, тасдиқланган фуқаролар, шунингдек уларнинг оила аъзолари (эри, хотини, шунингдек уларнинг ўз оиласи бўлмаган фарзандлари) – мазкур фуқаролар лавозимда турадиган даврга;

10) қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат ҳокимиятининг вакиллик органларига

сайланган фуқаролар, шунингдек уларнинг оила аъзолари (эри, хотини, шунингдек уларнинг ўз оиласи бўлмаган фарзандлари) – мазкур фуқаролар лавозимда турадиган даврга;

11) давлат ҳокимияти органларига, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларига, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотларига ишга таклиф этилаётган юқори малакали мутахассислар, тор ихтисосликдаги мутахассислар тегишли орган ёки ташкилот раҳбарининг илтимосномасига кўра, шунингдек уларнинг оила аъзолари (эри, хотини, шунингдек уларнинг ўз оиласи бўлмаган фарзандлари) – мазкур фуқаролар лавозимда турадиган даврга.

Бунда республика аҳамиятидаги давлат органлари деганда уларни барпо этиш (ташқил қилиш), қайта ташқил қилиш ва тугатиш масалалари қонун ҳужжатлари, Президент ва Вазирлар Маҳкамасининг ҳужжатлари билан тартибга солинадиган давлат ташкилотлари тушунилади;

12) Президентнинг 14.09.2007 йилдаги ПҚ-694-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг ҳарбий хизматчиларини уй-жой билан таъминлаш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ, уй-жой билан таъминланган ҳарбий хизматчилар, шунингдек уларнинг оила аъзолари (эри, хотини, шунингдек уларнинг ўз оиласи бўлмаган фарзандлари).

Мен 2008 йилдаёқ Тошкент шаҳрида доимий пропискага ўтиш учун ҳужжатлар топширган эдим. Жавобни 2009 йил охирида олдим. Махсус комиссия пойтахтда доимий пропискага ўтишга рухсат бериш тўғрисида қарор чиқарди. Бироқ ҳанузгача уни расмийлаштира олмадим. Ҳозир ушбу масала мен учун жуда долзарб бўлиб қолди. Бироқ махсус комиссияларнинг тугатилганлигини эшитдим. Уларнинг қарорлари ҳозир ҳам амал қиладими? Мен илгари берилган қарорга кўра доимий пропискани расмийлаштира оламанми?

– Йўқ, сиз пропискани расмийлаштиришга кечикдингиз. 41-сон Қарорга кўра Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳокимликлари ҳузуридаги махсус комиссиялар томонидан Тошкент шаҳри ва Тошкент

вилоятида доимий пропискада туриш ва (ёки) турар жой сотиб олишга илгари берилган ҳамда амалга оширилмаган рухсатномалар **2012 йил 15 мартгача** ўз кучини сақлаб қолган эди.

Кимлар Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий пропискада туришга ҳақли?

– 14.09.2011 йилдаги ЎРҚ-296-сон Қонунга мувофиқ Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиниши лозим бўлган шахслар – Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тоифаларининг рўйхатига (бундан кейин – Рўйхат) қуйидагилар киради:

1) қонун ҳужжатларига мувофиқ олинган уй-жойга эга бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари (бундан буён – фуқаролар) – хусусий мулк қилиб олинган уй-жойга.

Фуқароларни нотурар жойларга доимий пропискага ўтишини расмийлаштириш ва ҳисобга олиш тақиқланади;

2) қариндошлар – ўзларининг тўғри шажара бўйича биринчи ва иккинчи даражадаги қариндошлари доимий прописка қилинган уй-жой майдонида.

Оила кодексининг 57-моддасига мувофиқ болалар ота-онасига нисбатан тўғри

шажарадан биринчи, невага бобосига, бувисига нисбатан – иккинчи даражаги қариндош ҳисобланади. Туғилган ака-ука ва опа-сингиллар қариндошликнинг иккинчи даражасида (тоға ва амаки, амма ва хола ўз жиянлари билан қариндошликнинг учинчи, тоғавачча, амакивачча, аммавачча ва холаваччалар эса тўртинчи даражада) турадилар.

3) васийлик ва ҳомийликдаги шахслар – васий (ҳомий) доимий прописка қилинган уй-жой майдонида;

4) ота-онаси бўлмаган вояга етмаган туғилган ака-ука ва опа-сингиллар, шунингдек меҳнатга қобилиятсиз бўлган ҳамда ўз оиласи бўлмаган вояга етган туғилган ака-ука ва опа-сингиллар – ўзларининг туғилган ака-ука ёки опа-сингиллари доимий прописка қилинган уй-жой майдонида;

5) эр (хотин) – хотини (эри) доимий

Доимий пропискани расмийлаштириш учун қандай ҳужжатларни тақдим этиш керак?

– Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятида доимий пропискага эга бўлиш учун фуқаро Рўйхатда назарда тутилган тоифага кўра Тошкент шаҳри ёки Тошкент вилояти туман (шаҳар) ички ишлар бошқармаси (бўлими)нинг хорижга чиқиш-келиш ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланган шакл бўйича ариза;

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг паспорти;

контракт бўйича ҳарбий хизматчининг шахсий гувоҳномаси ёки Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари офицерининг шахсий гувоҳномаси (казармалар, корабллар ва кемалардан ташқарида яшайдиган ҳарбий хизматчилар учун);

турар жой учун ҳужжатларнинг нотариал тасдиқланган нусхалари;

уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) турар жой майдони бериши тўғрисида нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

никоҳ тузилганлиги ёки болалар туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳномаларнинг, шунингдек васийлик ёки ҳомийликни тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг нотариал тасдиқланган нусхалари;

эр-хотиннинг амалда яшаган жойида уларнинг камида 1 йил биргаликда яшганлиги тўғрисида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи раиси (оқсоқоли)

ва профилактика инспектори томонидан имзоланган маълумотнома;

Олий Мажлис палаталари, Президент ёки Вазирлар Маҳкамаси томонидан, шунингдек Президент билан келишган ҳолда лавозимга тайинланганлик, тасдиқланганлик, сайланганликни тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг кадрлар бўлими томонидан тасдиқланган нусхалари;

давлат ҳокимиятининг вакиллик органларига сайланганликни тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг кадрлар бўлими томонидан тасдиқланган нусхалари;

давлат ҳокимияти тегишли органи, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органи, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилоти раҳбарининг ишга таклиф этилаётган шахсининг (юқори малакали мутахассислар ва тор ихтисосдаги мутахассисларнинг) ишончлилиги кафолати билан биргаликда илтимосномаси, шунингдек лавозимга тайинлаш тўғрисидаги буйруқдан кўчирма;

Президентнинг 14.09.2007 йилдаги ПҚ-694-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ҳарбий хизматчиларини турар жой билан таъминлаш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ ҳарбий хизматчи хизмат қилаётган жойдан берилган турар жой олинганлиги тўғрисидаги маълумотнома;

прописка учун ЭКИХнинг 2%и миқдо-рида давлат бож тўланганлиги тўғрисидаги квитанция.

ИИБ органлари қандай муддат давомида пойтахтга доимий пропискани расмийлаштиришлари керак?

– Туман (шаҳар) ички ишлар бошқармалари (бўлимлари)нинг хорижга чиқиш-келиш ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари **3 иш куни мобайнида** тақдим этилган ҳужжатларнинг тўлиқлигини ва ҳақиқийлигини текширади ҳамда фуқаро Рўйхатда назарда тутилган шахслар тоифасига мувофиқ бўлган тақдирда унга белгиланган тартибда доимий пропискани расмийлаштиради.

Рукн материалларини адвокат Мария ИВАНОВА тайёрлади.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАГИ

Амалиётнинг кўрсатишича, ишлаб чиқаришда жароҳатланишдан амалда қочиб бўлмайди. Шу боис айниқса ишлаб чиқариш ташкилотларининг раҳбар ва бухгалтерлари бахтсиз ҳодиса ёки касаллик четлаб ўтмаган ходимлар учун қонун ҳужжатларида қандай кафолат ва компенсациялар назарда тутилганлигини билишлари керак.

Меҳнат кодексининг (бундан кейин – МК) 187-моддасига мувофиқ ўз меҳнат вазифаларини бажариши муносабати билан ёки меҳнат қилиш имкониятидан айриқонуний равишда маҳрум этилганлиги натижасида ходимга, боқувчиси иш билан боғлиқ ҳолда вафот этган тақдирда эса, – унинг оила аъзоларига етказилган ҳар қандай зарарни (шу жумладан, маънавий зарарни) иш берувчи тўлиқ ҳажмда тўлайди.

Иш берувчининг юқорида кўрсатилган тўловларни амалга оширишини таъминлаш мақсадида 2009 йил охирида иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш жорий этилди.

Иш берувчининг фуқаролик

жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш қоидаларининг¹ 3-бандига мувофиқ иш берувчи давлат рўйхатидан ўтказилган санадан бошлаб 15 иш кунидан кечикмай меҳнатда шикастланиш, касб касаллиги ёки унинг меҳнат мажбуриятларини бажариши билан боғлиқ ҳолда соғлигининг бошқача шикастланиши муносабати билан ходимнинг ҳаётига ёки соғлиғига етказилган зарарни қоплаш бўйича ўз фуқаролик жавобгарлигини суғурта қилиши шарт.

МЕҲНАТНИНГ ХАВФСИЗ ШАРОИТЛАРИНИ ЯРАТИШ – ИШ БЕРУВЧИНИНГ МАЖБУРИЯТИ

МКнинг 211-моддасига мувофиқ иш берувчи томонидан хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган меҳнат шароитлари яратилган бўлиши керак. Иш берувчи меҳнат шартномасини тузишда ва бошқа ишга ўтказишда ходимни меҳнат шароитлари тўғрисида, шу жумладан касб касалликлари ва бошқа касалликларга чалиниш эҳтимоли, шу билан боғлиқ ҳолда унга бериладиган имтиёз ва компен-

сациялар, шунингдек шахсий ҳимоя воситалари ҳақида хабардор қилиши керак. Ходимларга техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, ёнғин чиқишдан сақланиш ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг бошқа қоидалари ҳақида йўл-йўриқлар бериш ҳамда ходимларнинг меҳнатни муҳофаза қилишнинг ҳамма талабларига риоя этишларини доимий равишда текшириб бориш вазифаси иш берувчи зиммасига юклатилади. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича ўқувдан, йўл-йўриқдан ўтмаган ва билимлари текширилмаган ходимларни ишга қўйиш тақиқланади (МК 215-моддасининг учинчи қисми).

АГАР БАХТСИЗ ҲОДИСА ЮЗ БЕРГАН БЎЛСА

Барча ходимлар шуни билишлари лозимки, ишлаб чиқаришда юз берган ҳар бир бахтсиз ҳодиса тўғрисида жабрланувчи ёки гувоҳ дарҳол бўлинма (цех) раҳбарига хабар қилиши керак. Раҳбар ўз навбатида:

жабрланувчига шошилинч тарзда дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиши ва уни даволаш муассасасига етказишни ташкил этиши;

текшириш бўйича комиссия иш бошлашига қадар иш жойидаги кўриниш ва ускунанинг ҳолатини ҳодиса юз берган пайтдагидек аҳволда сақлаши (агар

бу атрофдаги ходимларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солмаса ва аварияга олиб келмаса);

юз берган ҳодиса ҳақида иш берувчи, касаба уюшмаси қўмитаси ёки корхона ходимларининг

ҳам) ишлаб чиқаришга оид деб баҳолаш мумкин эмас. Масалан, ҳайдовчи иш вақтида йўл-транспорт ҳодисасига учраб, жароҳат олди. ЙХХДХ ходимлари ўтказган текшириш чоғида аниқланишича, бу ҳодиса ҳайдовчи хизмат авто-

АСОСИЙ ТУШУНЧАЛАР

Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса – суғурталанган шахснинг у меҳнат шартномаси (контракт) бўйича ўз вазифаларини суғурта қилдирувчининг ҳудудида ёки ундан ташқарида бажараётганда меҳнатда майиб бўлишига ёки соғлигининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ва суғурталанган шахсни бошқа ишга ўтказиш заруриятини келтириб чиқарган, унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотишига ёхуд вафот этишига сабаб бўлган ҳодиса;

касб касаллиги – суғурталанган шахсга унга ишлаб чиқаришнинг зарарли ёки хавfli омили таъсири натижасида унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотишига сабаб бўлган ўткир ёки сурункали касаллик;

меҳнатда майиб бўлиш – ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида суғурталанган шахснинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотиши.

«Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисала» ва касб касалликларидан мажбурий давлат ижтимоий суғуртаси тўғрисида»ги Қонун, 3-модда.

бошқа вакиллик органига дарҳол хабар қилиши шарт.

Ушбу ҳаракатларнинг ҳаммасини корхонанинг локал ҳужжатларида қайд этиш лозим, улар билан ходимлар тилхат олиб таништирилиши керак. Агар корхонада бўлинмалар раҳбарлари бўлмаса, ушбу мажбуриятларнинг ҳаммаси бевосита корхона раҳбарининг зиммасига (у ҳозир бўлмаган тақдирда – маъмуриятнинг бошқа вакиллари) юкланади.

Бахтсиз ҳодисанинг сабаблари ва иш берувчи айбининг даражасини белгилаш учун текшириш ўтказилиши керак.

ҚАНДАЙ ҲОДИСАЛАР ТЕКШИРИЛИШИ КЕРАК?

Албатта текшириш ўтказиладиган бахтсиз ҳодисаларнинг рўйхати Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ва ходимлар саломатлигининг бошқа хил зарарланишини текшириш ва ҳисобга олиш тўғрисидаги низомда² келтирилган. Иш берувчи ўтказадиган текширишни бошқа тузилмалар, масалан, тергов органлари ўтказадиган текширишлар билан чалкаштирмаслик муҳим. Бахтсиз ҳодиса ишлаб чиқаришга оид деб баҳоланган ҳоллардагина иш берувчи текшириш ўтказади. Гап шундаки, уларнинг ҳар бирини ҳам (ҳатто у ходим билан иш вақтида содир бўлган ва соғлиққа шикаст етказган бўлса

мобилидан ўзбошимчалик билан шахсий мақсадларида фойдаланганда юз берган. Шу сабабли баён қилинган ҳодиса ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса ҳисобланмайди ва иш берувчи томонидан текширилмайди. Шунингдек табиий ўлим, ўзини ўзи ўлдириш, жабрланувчининг ўз саломатлигига қасддан шикаст етказиши ҳамда жабрланувчининг жиноят содир қилиш чоғида шикастланиши ҳолатлари (суд-тиббий экспертиза хулосаси ёки тергов органларининг маълумотларига кўра) иш берувчи томонидан текширилмайди ва ҳисобга олинмайди.

Агар гувоҳлар ёки жабрланувчи иш берувчига бахтсиз ҳодиса тўғрисида хабар бермасалар, бунинг тиббий-санитария қисми (саломатлик пункти, поликлиника) қилиши керак. Тиббиёт муассасаси ёрдам сўраб мурожаат қилган ходимлар, шу жумладан, хизмат сафарига ва корхона ишлаб чиқариш объектларида иш бажараётган чет ташкилотларнинг ходимлари билан юз берган ҳар бир бахтсиз ҳодиса ҳақида иш берувчига ва касаба уюшмаси органига ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига хабар қилиши керак.

БАХТСИЗ ҲОДИСАНИ ТЕКШИРИШ ҚАНДАЙ ЎТКАЗИЛИШИ КЕРАК?

Текширишни ташкил этиш

Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар сифатида текширилиши ва ҳисобга оlinиши керак бўлган ҳоллар ва ҳодисаларнинг шарт-шароитлари

• агар улар меҳнат қобилиятини камида 1 кун йўқотишга ёки ходимни тиббий хулосага мувофиқ бошқа енгилроқ ишга ўтказиш заруратига олиб келса;

• агар улар қуйидаги ҳолларда юз берса:

ўз функционал вазифаларини бажариш юзасидан, шунингдек аварияларнинг, одамлар ҳалок бўлишининг олдини олиш ва корхонанинг мулкани сақлаш мақсадида, иш берувчи топшириқ бермаган бўлса ҳам, корхона манфаатларини кўзлаб қандайдир хатти-ҳаракатларни амалга ошираётганда;

ходим хизмат сафарига бўлган ёки ўз функционал вазифаларини бажариш вақтида – йўл-транспорт ҳодисасидаги, темир йўл, ҳаво йўлларидаги, денгиз ва дарё транспортидаги, электр транспортидаги ҳодиса натижасида;

иш берувчи томонидан буйруқ билан махсус ажратилган уйдан ишга ва/ёки ишдан уйга ходимларни ташиш учун мўлжалланган транспортда, шунингдек ушбу мақсадлар учун шартнома (буюртма)га мувофиқ ўзга ташкилот транспортида ишга кетаётган ёки ишдан қайтаётганда;

иш вақтида шахсий транспортда, уни хизматга оид сафарлар учун ишлатишга рухсат берилганлик ҳақида иш берувчининг ёзма буйруғи мавжуд бўлганда;

иш берувчининг топшириғини бажариш учун транспортда ёки пиёда ҳаракатланаётганда, шунингдек меҳнат фаолияти хизмат кўрсатиш объектлари орасида юриш билан боғлиқ ходимлар билан иш вақтида транспортда ёки пиёда кетаётганда;

тадбирларнинг ўтказилиши ёки ишлар бажарилиши жойидан қатъи назар, шанбалик (якшанбалик), фуқаро муҳофаази бўйича ўқув машғулоти, кўнгилли ёнғин муҳофазаси мусобақалари ўтказилаётганда, қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этилганда, иш берувчининг ёзма фармойиши бўйича корхона томонидан оталиқ ёрдами кўрсатилаётганда;

ички ишлар органларининг маълумотлари асосида – иш вақтида меҳнат вазифаларини бажараётганда бошқа шахс томонидан тан жароҳати етказилганда;

сменали дам олишда бўлган ходим (кузатиб боровчи, рефрижератор бригадаси ходими, смена-ли ҳайдовчи, денгиз ва дарё кемалари ходимлари, шунингдек вахта-экспедиция усулида ишлаётганлар ва бошқалар) билан транспорт воситасида, вахта шахарчаси ҳудудида ёки ижарага оlinган хонада юз берган бахтсиз ҳодиса.

¹ВМнинг 24.06.2009 йилдаги 177-сон қарорига 1-илова.

²ВМнинг 6.06.1997 йилдаги 286-сон қарори билан тасдиқланган.

БАХТСИЗ ҲОДИСА

АЙРИМ БАХТСИЗ ҲОДИСАЛАРНИ ТЕКШИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ

Агар бахтсиз ҳодиса куйидагича юз берса:	Текширишнинг хусусиятлари
бошқа ташкилот томонидан ўша ташкилот топширигини бажариш учун ёки хизмат вазифасини адо этиш учун мазкур корхонага жўнатилган ходим билан юз берганда;	бахтсиз ҳодиса юз берган корхона иш берувчиси томонидан тузилган комиссия томонидан жабрланувчи ишлайдиган ташкилот вакили иштирокида текширилади. Бахтсиз ҳодиса юз берган корхона Н-1 шаклидаги далолатноманинг 1 нусхасини бахтсиз ҳодиса сабабларини бартараф этиш учун ўзида олиб қолади, колган 3 та тасдиқланган нусхасини жабрланувчи ходими бўлган ташкилотга юборади;
иш берувчининг ёзма фармойиши билан вақтинча бошқа ташкилотга ишга ўтказилган ёхуд ўриндошлик бўйича ишлаётган ходим билан юз берганда;	бахтсиз ҳодиса содир бўлган ташкилот томонидан текширилади ва ҳисобга олинади;
бошқа корхонанинг ажратилган участкасида иш олиб бораётган корхона ходими билан юз берганда;	иш олиб бораётган корхона томонидан текширилади ва ҳисобга олинади;
автокорхона ёки бошқа корхона томонидан тузилган йиғма автоколонна таркибиди қишлоқ хўжалиги ишларига юборилган автомобиль ҳайдовчиси билан юз берганда;	шу корхона томонидан текширилади ва ҳисобга олинади. Текширишда ходимни юборган корхона вакили қатнашади;
корхона ходими раҳбарлигида ишлаб чиқариш амалиёти ўтаётган ёки иш бажараётган ўқувчилар, талабалар билан юз берганда;	корхона томонидан таълим муассасаси вакили билан биргаликда текширилади ва корхона томонидан ҳисобга олинади;
корхона томонидан ишлаб чиқариш амалиёти учун ажратилган участкада юқорида кўрсатилган шахслар билан юз берганда	таълим муассасалари томонидан корхона вакили билан биргаликда текширилади ва таълим муассасаси томонидан ҳисобга олинади

билан расмийлаштирилган бахтсиз ҳодисалар корхона томонидан ҳисобга олинади ва журналда рўйхатдан ўтказилади.

Иш берувчи Н-1 шаклидаги далолатнома нусхаларини касабая уюшмаси кўмитасига ёки корхона ходимларининг бошқа вакиллик органига, «Саноатгеоконтехназорат» ёки «Ўздавэнерго-назорат» давлат инспекциялари органи вакилига, агар бахтсиз

қилувчи шахснинг аризасига, шунингдек (бош) давлат меҳнат техника назоратчисининг талабига биноан ариза берилган ёки кўрсатма олинган кундан бошлаб кўпи билан 1 ой муддат ичида текширилади.

Н-1 шаклидаги далолатномани тузиш масаласи барча ҳолатлар, гувоҳларнинг кўрсатмалари ва бошқа далилларни ҳисобга олган ҳолда бахтсиз ҳодиса тўғриси-

Меҳнатда майиб бўлиш иш берувчи томонидан ижтимоий-иқтисодий, ташкилий-техник, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика чоралари ва меҳнатнинг соғлом ва хавфсиз шароитларини яратиш бўйича тадбирлар таъминланмаган тақдирда (меҳнатни муҳофаза қилиш қоидалари, хавфсизлик чора-тадбирлари, саноат санитарияси ва ҳоказоларга риоя этилмаганда) юз берса, иш берувчининг айби билан юз берган ҳисобланади.

МИСОЛ. Ходим ишлаб чиқариш ускунаси билан ишлаётганда қўлини синдирди. Бахтсиз ҳодиса ходим ускуна билан ишлаш чоғида хавфсизлик техникаси қоидаларини бузиши туфайли юз беради. Бахтсиз ҳодиса текширилиши чоғида ходим мазкур ускунадан фойдаланиш бўйича йўл-йўриқларни олганлиги, шунингдек тилхат берган ҳолда техника билан ишлаш қоидалари билан танишганлиги аниқланди. Агар у хавфсизлик техникаси қоидаларига риоя этганида бахтсиз ҳодиса бўлмаслиги мумкин эди. Бу ҳодисада иш берувчининг айби бўлмаган.

Иш берувчи ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни тўғри ва ўз вақтида текшириш ҳамда ҳисобга олиш, Н-1 шаклидаги далолатномани тузиш, бахтсиз ҳодиса сабабларини бартараф этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун жавобгардир.

Мария ИВАНОВА,
адвокат.

учун иш берувчи бахтсиз ҳодисани текширишни ўтказиш бўйича комиссия тузиши керак (бу ҳақда буйруқ чиқарилади). Унинг таркибига қуйидагилар киради:

иш берувчининг вакиллари (масалан, бўлинма раҳбари);
ходимнинг вакили (касаба уюшмаси кўмитаси ёки бошқа вакиллик органи ходими);

жабрланувчи унинг ходими бўлган ташкилотнинг вакили – агар бахтсиз ҳодиса корхонада бошқа ташкилот томонидан унинг топширигини бажариш ёки хизмат вазифаларини ижро этиш учун юборилган ходим билан юз берган бўлса.

Бунда ишлаб чиқаришдаги меҳнат хавфсизлигига бевосита жавоб берувчи раҳбар комиссия таркибига кириши мумкин эмас ва бахтсиз ҳодисани текширишда иштирок этмайди.

Комиссия:

3 сутка ичида бахтсиз ҳодисани текшириб чиқиши, гувоҳлар ва меҳнат муҳофазаси қоидалари, меҳнат хавфсизлиги стандартларини бузишга йўл қўйган шахсларни аниқлаб сўроқ қилиши, имкони бўлса, жабрланувчидан тушунтириш хати олиши;

бахтсиз ҳодиса сабабларини йўқотиш чора-тадбирлари кўрсатилган Н-1 шаклидаги далолатномани 3 нусхада тузиши ва имзо чекиб, уларни тасдиқлаш учун иш берувчига бериши керак.

Иш берувчи:

ишлаб чиқаришда бахтсиз ҳодиса юз берганлигининг сабабларини бартараф этиш чораларини кўриши;

текшириш тугаганидан кейин 3 сутка мобайнида Н-1 шаклидаги далолатномани тасдиқлаши ва уни жабрланувчига ёки унинг манфаатларини ҳимоя қилувчи шахсга, текшириш материаллари билан бирга корхонанинг меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати раҳбарига (муҳандис, мутахассисга), давлат меҳнат техник инспекторига юбориши;

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса юз берганлиги ўзига аён бўлган пайтдан эътиборан 3 иш кунидан кечиктирмай бу ҳақда суғурталовчига ёзма шаклда билдириши (16.04.2009 йилдаги «Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тўғрисида» ўРҚ-210-сон Қонун 17-моддаси иккинчи қисмининг олтинчи хатбошиси) керак.

Н-1 шаклидаги далолатнома

ҳодиса назоратдаги тегишли корхоналар (объектлар)да юз берган бўлса, юқори турувчи хўжалик органига, тегишли вазирлик (хўжалик бошқаруви органлари)га ҳам уларнинг талабларига мувофиқ юбориши шарт.

Жабрланувчи ёки гувоҳлар иш вақти давомида иш берувчига хабар бермаганлиги ёки иш қобилияти дарҳол йўқолмаганлиги тўғрисидаги бахтсиз ҳодисалар жабрланувчининг ёки унинг манфаатларини ҳимоя

даги ариза ҳар томонлама текширилганидан кейин ҳал қилинади.

Текширишни ўтказаетганда иш берувчи меҳнатда майиб бўлиш ёки меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ шикастланишлар, соғлиқнинг шикастланиши билан боғлиқ бошқа зарарни ходимга тўлашга мажбурлигини ҳисобга олиш лозим (иш берувчи зарар унинг айбисиз етказилганлигини исботлайдиган ҳоллардан ташқари).

Истеъмолчи ҳукуқи

Фойдаланилмаган авиачипта пуллари қайтариб берилди

Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат кўмитасига Наманган вилоятининг Янгиқўрғон ва Чортоқ туманларида яшовчи бир гуруҳ фуқароларнинг ёзма мурожаати келиб тушди.

Мурожаатнинг қисқача мазмуни қуйидагича:

Фуқаролар Тошкентдан Россиянинг Хабаровск шаҳрига 2012 йил 28 февралда учадиган авиарейс учун Тошкент шаҳридаги «Al Biznes Servis» МЧЖ расмий вакилидан авиачипталар харид қилганлар, лекин улар об-ҳаво шароитларининг ёмонлашганлиги ва Қамчиқ довонида автомобиль ҳаракатлари вақтинчалик тўхтатилганлиги сабабли белгиланган кунда Тошкент Халқаро аэропортига етиб кела олмаганлар. Шундан сўнг улар, фойдаланилмаган чипта пуллари қайтариб бериш ёки навбатдаги рейсларга чипталарни қайта расмийлаштириб беришни сўраб «Al Biznes Servis» МЧЖга мурожаат қилганлар, бироқ жамият томонидан ушбу талаб пайсалга солинган.

Кўмита томонидан мазкур ҳолат ўрнатилган тартибда ўрганиб чиқилди. Натижада «Al Biznes Servis» МЧЖ томонидан тегишли чегирмаларни инобатга олиб, 8 нафар истеъмолчига жами 5 250 172 сўм маблағ қайтариб берилди.

www.istemolchi.uz.

Хўжалик юритувчи субъектлар диққатига!

1. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2012 йил 13 апрелдаги 301-аф-сонли буйруғига асосан «Xorazm-Adolat-Audit» масъулияти чекланган жамиятига 2009 йил 12 февралда берилган 00693-сонли лицензиянинг амал қилиши 2012 йилнинг 13 апрелидан тугатилди.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2012 йил 24 апрелдаги 302-аф-сонли буйруғига асосан масъулияти чекланган жамият шаклидаги «AUDIKON» аудиторлик ташкилотига 2011 йил 14 мартда берилган 00065-сонли лицензиянинг амал қилиши 2012 йилнинг 24 апрелидан тугатилди.

Молия вазирининг ўринбосари М.МИРЗАЕВ.

Менинг қизим контрактга асосан магистратурани тамомлади. Эълон бўйича ишга киришга борди. Оз вақт суҳбат ўтказилгач, сабабини кўрсатмасдан уни ишга олишдан бош тортишган. Қизим жуда хафа бўлиб келди, чунки у билан иш берувчи эмас, балки ходимлар билан ишловчи менежер суҳбатлашибди.

Бундай вазиятда нима қилиш мумкин? Ахир ходимни иш берувчи қабул қилиши керакку.

Р.Азиев.
Тошкент шаҳри.

ИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ РАД ЭТИШНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

– Меҳнат кодексида (бундан кейин – МК) ишга қабул қилишдан ноқонуний бош тортишга йўл қўйилмайди (МКнинг 78-моддаси). Мазкур модданинг маъносидан келиб чиқиб, уч хил ноқонуний бош тортишни ажратиш кўрсатиш мумкин:

1) сабабларини кўрсатмасдан;

2) меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида тўғридан-тўғри тақиқланган сабабларга кўра (масалан, камситиш – жинси, ёши, ирқи, миллати, тили, ижтимоий келиб чиқиши, мулкӣ ва мансаб мавқеи, динга муносабати, эътиқоди, жамоат бирлашмаларига мансублигига, шунингдек меҳнат натижалари билан боғланмаган бошқа ҳолларга боғлиқ ҳолда меҳнат муносабатлари бобида бирор-бир чеклашлар белгилаш ёки афзалликлар бериш);

3) ходимнинг ишбилармонлик хислатларига тааллуқли бўлмаган сабабларга кўра.

Ишбилармонлик хислатлари деганда жисмоний шахснинг унда мавжуд касб-малака (масалан, муайян касб, мутахассислик, малаканинг мавжудлиги) ва шахсий хислатларини (саломатлик ҳолати, муайян таълим даражаси, мазкур тармоқдаги ушбу мутахассисликда иш тажрибаси) ҳисобга олган ҳолда муайян меҳнат функциясини бажариш қобилияти тушунилади.

Лавозимга даъвогарнинг ишбилармонлик хислатларини текшириш учун суҳбатлашиш шакли амалиётда кенг тарқалган.

Суҳбатни одатда ходимларни бошқариш бўлимининг мутахассиси олиб боради, бироқ унда бўш жойларга эга бўлган таркибий бўлинма раҳбари, бошқа мутахассислар иштирок этиши мумкин. Суҳбат давомида олинган маълумот, даъвогарнинг аввалги иши,

олган тажрибаси, ихтисослашуви, кўникма ва маҳоратлари тўғрисидаги маълумотларни аниқлаштириш, унинг таржимаи ҳол маълумотлари билан танишиш ҳамда даъвогар ўзининг профессионал ва ишбилармонлик хислатлари бўйича муайян иш берувчига тўғри келиш-келмаслигини белгилаш мумкин. Суҳбат ўтказиш таомил қонун ҳужжатлари билан тартибга солинмаган.

Суҳбат натижаларига кўра у билан меҳнат шартномасини тузиш ёки ишга қабул қилишни

лиги устидан шикоят қилишига тўсик бўлмайди (МК 78-моддасининг учинчи қисми).

Шу тариқа, агар сизни ишга қабул қилишдан асоссиз равишда бош тортишганлиги оқиба-тида ўзингизни камситилган деб ҳисобласангиз, қонун ҳужжатлари билан белгиланган муддатларда камситишни бартараф этиш ҳамда сизга етказилган моддий ва маънавий зарарни тўлашлари тўғрисида ариза билан судга мурожаат қилишингиз мумкин (МКнинг 6, 78-моддалари; ОС Пленумининг 28.04.2000 йилдаги «Маънавий зарарни қоплаш ҳақидаги қонунларни қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида» 7-сон қарорининг 2-банди; «Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида»ги Қонун 4-моддасининг биринчи қисми, бундан кейин – Қонун).

Қонуннинг 6-моддасига мувофиқ судга шикоят билан мурожаат қилиш учун қуйидаги муддатлар белгиланади:

рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиниши мумкин.

Лавозимга даъвогарларнинг ҳар бирига ишга қабул қилиш рад этилган тақдирда, ходимнинг талаби билан иш берувчи ишга қабул қилишни рад этишнинг сабабини асослаб 3 кун муддат ичида ёзма жавоб бериши шарт, бу жавоб ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахс томонидан имзоланган бўлиши лозим. Асослан-тирилган жавоб бериш ҳақидаги талабларни қондиришни рад этиш ходимнинг ишга қабул қилиш гайриқонуний равишда рад этилган-

фуқаро ўз ҳуқуқлари ва эркинликлари бузилганлигидан хабар топган кундан бошлаб **3 ой**;

фуқаро юқори турувчи орган, мансабдор шахснинг шикоятни қаноатлантиришни рад этиш ҳақидаги ёзма билдиришини олган кундан бошлаб **1 ой**;

агар фуқаро ўз шикоятига ёзма жавоб олмаган бўлса, шикоят берганидан кейин бир ой муддат ўтган кундан бошлаб **1 ой**.

Шикоят беришнинг узрли сабабларга кўра ўтказиб юборилган муддати суд томонидан тикланиши мумкин.

Агар суд ишга қабул қилишдан бош тортишни асоссиз деб топса, ишга қабул қилишни рад этишнинг қонунсиз деб топи-ланлиги сабабли, ходимни ишга қабул қилинган деб топиш ҳақидаги даъвогарнинг талабини қаноатлантиради (ОС Пленумининг 17.04.1998 йилдаги «Судлар томонидан меҳнат шартномаси (контракти)ни бекор қилиш-ни тартибга солиш қонунларининг қўлланиши ҳақида» 12-сон қарори 41-банди).

Абдусалом
РИСҚУЛЛАЕВ,
эксперт-юристимиз.

ОТАЛИК

5 яшар ўғлим менинг уйимда прописка қилинган ва онаси билан бирга яшаган, бироқ у билан никоҳдан ўтмаганман. Кейинги вақтда муносабатларимиз бузилиб, у бола билан ота-онасиникига ёнига кетди. У ҳеч қаерда ишламайди. Мен уларга моддий ёрдам кўрсатиб келяпман, ёзма битимга кўра ўғлимга қараш учун пул бераман. Ушбу воқеалардан бир йил аввал унинг бола билан хорижга сафарга чиқишига нотариус тасдиқлаган розилик бергандим, улар сафардан қайтиб келишди. Энди мен бола билан мулоқот қилиш ҳуқуқидан маҳрумман, чунки уни яна мамлакатдан олис хорижга, бироқ энди розилигимни олмасдан, олиб чиқиб кетдилар. Бунгача бола онаси ишлаш учун Тожикистонга кетганда бир неча марта бувиси билан қолган эди. Ўғлимнинг тақдири учун жуда қайғуряпман, ўзимнинг оталик ҳуқуқларимни, боламнинг тарбияси ва унга ғамхўрлик кўрсатиш, туғишганлари билан мулоқот қилишга доир ҳуқуқларимни ҳимоя қила оламанми? Қаерга мурожаат қилишим керак?

Р.Ибатулин.

– Ота-оналар оилани ва, тегишинча, боланинг ҳуқуқлари ва ўзларининг ота-оналик ҳуқуқларини таъминлаш учун нормал шарт-шароитлар ярата олмай-диган ҳолларда уларнинг бола-лар тарбиясида иштирок этиши масалалари жуда долзарб аҳамият касб этади.

Никоҳда бўлган шахсларда, никоҳни расмийлаштирмаган, бироқ яшаш жойидаги ФХДё органларига биргаликдаги аризаларига биноан ўзларини боланинг ота-онаси деб тан оладиган шахсларда эса ота-оналик ҳуқуқ ва мажбуриятлари бола туғилиши билан (Оила кодексининг 61-моддаси, бундан кейин – ОК), фақат никоҳда бўлмаган ва болани мустақил равишда берган аризасига кўра рўйхатдан ўтказган онада (ОКнинг 207-моддаси) ва оталик ёки оналикни белгилаш ҳолларида – суд тартибида (ОКнинг 62-моддаси) юзага келади.

Оила тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ фуқаролар оилавий муносабатлардан келиб чиқадиган, уларга тегишли бўлган ҳуқуқларни ўз хоҳишларига қараб қўллашлари мумкин, бироқ бу оиланинг бошқа аъзолари ва бошқа фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини бузмаслиги керак. Суд ота-оналарнинг ҳуқуқларини ҳомийлик ва васийлик органлари ҳамда бошқа давлат органларининг иштирокида фуқаролик суди ишини юритиш қоидаларига биноан ҳимоя қилади.

Ота-оналар ва болалар ўртасидаги оилавий муносабатларни тартибга солиш нафақат оила тўғрисидаги қонун ҳужжатлари, балки «Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонун (бундан кейин – Қонун) билан ҳам кафолатланадиган бола ҳуқуқларини белгилайдиган меъёрларга асосланган.

Ҳар бир бола оилада яшаш ва тарбияланиш, ўз ота-онасини билиш, улар билан бирга яшаш ва уларнинг ғамхўрлигидан фойдаланиш ҳуқуқига эга. Ота-онасининг никоҳдан ажралиши, никоҳнинг ҳақиқий эмас деб топилиши ёки ота-онанинг бошқа-бошқа яшаши отанинг ҳуқуқларига таъсир қилмайди. Ота ва она алоҳида яшаган ҳолда бола уларнинг ҳар бири билан кўришиш ҳуқуқига эга. Ота ва она турли давлатларда яшаган тақдирда ҳам бола улар билан кўришиш ҳуқуқига эга (ОКнинг 66-моддаси; Қонуннинг 13-моддаси). Ота-она ўз навбатида болаларини тарбиялаш ҳуқуқига эга ва тарбиялаш шарт. Ота-она ўз болаларининг тарбияси ва камолоти учун жавобгардир. Улар ўз болаларининг соғлиги, жисмоний, руҳий, маънавий ва ахлоқий камолоти ҳақида ҳўрлик қилишлари шарт. Ота-она болаларининг қонун ҳужжатларида белгиланган зарур даражада таълим олишини таъминлаш шарт (ОКнинг 73-моддаси).

Ота-оналарнинг ҳуқуқлари болаларнинг манфаатларига зид ҳолда амалга оширилмаслиги керак. Болаларнинг манфаатларини таъминлаш эса улар ота-оналари ғамхўрлигининг асосий негизи бўлиши лозим.

Ота-оналик ҳуқуқларини болаларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларига зиён етказган ҳолда амалга оширадиган ота-оналар Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 47, 188, 188-1, 207-моддаларида, Жиноят кодексининг 122, 127-моддаларида назарда тутилган тартибда жавобгар бўладилар.

ОКнинг 75, 76-моддаларига мувофиқ болаларнинг таълим-тарбиясига тааллуқли барча масалалар болалар манфа-

Реклама

Электрон маълумотнома тизими

КАДРЛАР БЎЙИЧА МАСЛАХАТЧИ

Харид қилиш масалалари бўйича қуйидагиларга мурожаат қилинг:

Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1. 6-қават.
Тел./факс: (998 71) 283-23-74.

E-mail: info@norma.uz, web:www.norma.uz

¹ИИВнинг АВ томонидан 22.03.2001 йилда 1019-сон билан рўйхатдан ўтказилган буйруғи билан тасдиқланган.

²ВМнинг 7.07.2011 йилдаги 200-сон қарорига 1-илова.

ҲУҚУҚИМНИ ҲИМОЯ ҚИЛМОҚЧИМАН

атидан келиб чиққан ва уларнинг фикрини ҳисобга олган ҳолда ота-она томонидан ўзаро келишув асосида ҳал этилади (ОКнинг 68-моддаси). Агар ота-она ўртасида келишмовчиликлар мавжуд бўлса, улар (улардан бири) бу келишмовчиликларни ҳал қилиш учун васийлик ва ҳомийлик органига ёки судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

Ота-она алоҳида яшаганда болаларнинг қаерда яшаши ота-онанинг келишувига биноан белгиланади. Ота-она ўртасида келишув бўлмаса, низо суд томонидан болалар манфаатларидан келиб чиқиб, уларнинг фикрини ҳисобга олган ҳолда ҳал этилади. Бунда суд, боланинг ота-онадан, ака-ука, опа-сингилларидан қайси бирига боғланиб қолганлигини, боланинг ёшини, онасининг ахлоқий ва бошқа шахсий фазилатларини, ота-онанинг ҳар бири билан бола ўртасидаги муносабатларни, болани тарбиялаш ва унинг камолоти учун шарт-шароитлар (ота-онасининг машғулоти тури, иш тартиби, моддий ҳамда оилавий аҳволи ва бошқалар) яратиш имкониятини ҳисобга олади.

Бола билан бирга яшаётган ота (она) боланинг она (ота)си билан кўришишга, агар бундай кўришиш боланинг жисмоний ва руҳий соғлиғига, ахлоқий камолотига зарар келтирмаса, қаршилиқ қилмаслиkerак.

Ота-она боладан алоҳида яшайдиган ота (она)нинг оналиқ ҳуқуқларини амалга ошириш тартиби тўғрисида ёзма равишда келишув тузишга ҳақлидир. Агар ота-она келиша олмасалар, низо ота-она (ёки улардан бири)нинг талабига биноан суд томонидан васийлик ва ҳомийлик органи иштирокида ҳал қилинади. Суднинг ҳал қилув қарори бажарилмаганда айбдор ота-онага нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган чоралар қўлланилади. Суднинг ҳал қилув қарори қасддан бажарилмаган тақдирда суд боладан алоҳида яшаётган ота (она)нинг талабига биноан бола манфаатларини ва унинг фикрини ҳисобга олган ҳолда болани унга бериш тўғрисида ҳал қилув қарори чиқариши мумкин.

Боладан алоҳида яшаётган ота (она) тарбия, даволаш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш муассасалари ва бошқа шунга ўхшаш муассасалардан ўз боласи тўғрисида ахборот олиш ҳуқуқига эга. Ота (она) томонидан боланинг ҳаёти ва

соғлиғи учун хавф-хатар бўлган дагина, уларга ахборот бериш рад этилиши мумкин. Ахборот беришнинг рад этилиши устидан суд тартибида шикоят қилиниши мумкин.

Сизнинг ҳолатингизда шунга эътибор қаратишни хоҳлардикки, Қонуннинг 14-моддаси ҳар бир боланинг ғайриқонуний кўчирилишдан ва чет элдан қайтарилмасликдан ҳимояланишини кафолатлайди.

Боланинг чет элга сафарлари фақат ота ва онанинг ёки ота-онанинг ўрнини босувчи шахсларнинг розилиғи билан қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилиши мумкин. Ушбу масала бўйича ота ва она ёки ота-онанинг ўрнини босувчи шахслар ўртасидаги ҳар қандай келишмовчилик суд томонидан ҳал қилинади. Ота-она ёки ота-онанинг ўрнини босувчи шахслар, шунингдек бошқа фуқаролар боланинг йўқолганлиги ҳақида ҳомийлик ва васийлик ҳамда милиция органларига дарҳол хабар беришлари шарт («Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида»ги Қонуннинг 6-моддаси).

Ота-она ёки ота-онанинг ўрнини босувчи шахслар ҳамроҳлигида бўлмаган болалар уларнинг ёнига кафолатли қайтарилиш ҳуқуқига эга. Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари чет элда қонуний вакиллари ҳамроҳлигисиз турган болаларнинг – Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳисобини юритади ва уларнинг қайтарилиши бўйича чоралар кўради. Қонуний вакиллари ҳамроҳлигисиз чет элда турган болаларни қайтариш масалалари Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари асосида ҳал қилинади. Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари ва халқаро шартномаларига мувофиқ давлат ижро этиш мақсадлари, шакллари ва усулларида қатъи назар, болаларни ғайриқонуний кўчиришнинг олдини олиш, шунингдек уларни доимий яшайдиган мамлакатига қайтариш чораларини кўради.

Шундай бўлса-да, боланинг чет элга чиқишини расмийлаштиришни тартибга соладиган қонуности ҳужжатлари аввалгидек боланинг чет элга ота-онанинг бири кузатувида, иккинчисининг розилиғини олмасдан чиқишига рухсат беради (Ўзбекистон Республикасининг 16 ёшга тўлмаган фуқароси гувоҳномасини Ўзбекистон Республикаси ички

ишлар идоралари томонидан расмийлаштириш ва бериш тартиби тўғрисидаги йўриқнома¹ 12-бандининг ўн биринчи хатбошиси; Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг биометрик паспортини ва 16 ёшга тўлмаган шахслар учун фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳаракатланиш ҳужжатини бериш тартиби тўғрисида низом² 29-бандининг ўнинчи хатбошиси), бу эса Қонун 14-моддасининг талабларига зиддир, умуман олганда бола ҳуқуқларини ва ундан алоҳида яшаётган отанинг ҳуқуқларини бузишга имкон яратади.

Бузилган ҳуқуқни ҳимоя қилиш учун қандай ҳаракатларни амалга ошириш керак?

Аввало қуйидагиларга аризаларни юбориш ва улардан ёзма жавоб олиш керак:

боланинг мактабгача тарбия муассасасидан, агар бола унга қатнаган бўлса, у қанча вақт ва қандай сабабларга кўра у ерда бўлмаганлиги тўғрисида;

онаси яшайдиган жойдаги маҳалла қўмитасидан бола ҳақиқатан ҳам кўрсатилган манзилда яшаши тўғрисида;

бола ҳисобда турган поликлиникадан унинг ҳолати, шу жумладан чет элга чиқишда зарур бўлган эмлашларни ўз вақтида олганлиги, даволаш муассасасида охириги марта қачон бўлганлиги тўғрисида;

Ички ишлар вазирлигининг хорижга чиқиш-келиш ва фуқароликни расмийлаштириш хизмати бўлинмасидан вояга етмаган шахснинг чет элга чиқишига рухсат бериш, гувоҳнома бериш, кузатиб борувчи шахслар ва чет элга чиқиш мақсади тўғрисида.

Мазкур материаллар чет элга чиқишнинг расмий сабаблари, уни кузатувчи шахслар тўғрисидаги маълумотлар, боланинг яшаш жойида амалда бўлмаган даври, бола саломатлиги ҳолатини аниқлашда ёрдам беради ва сизнинг оталиқ ҳуқуқларингиз бузилганлиги далили бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Кейинроқ нотариус ҳозирлигида боланинг яшаш жойи, оталиқ ҳуқуқларини амалга ошириш тартиби, таъминот пулини тўлаш ва унинг миқдорлари тўғрисида ёзма битим тузиш йўли билан низони тинч ҳал қилишга уриниб кўриш керак (ОКнинг 130-1-моддаси). Нотариус тасдиқлаганидан кейин бундай битим унинг иштирокчилари учун мажбурий бўлади ва уни ижро этмаслик тўғрисида фуқаролик ишлари бўйича судга шикоят қилиш мумкин. Бола учун маблағларни у билан бирга яшайдиган онанинг номига, болалар мактабгача тарбия муассасасига тўлашга

талаб қилиб олингунча қилиб ўтказган қулайроқ, яъни улар айна болани таъминлашга юборилганлиги ва сарфланганлиги далил-исботига эга бўлиш ёки ҳеч бўлмаганда гувоҳлар ҳозирлигида маблағлар олинганлиги тўғрисида тилхат олиш керак бўлади. Бунда ота-онанинг иккаласи болани таъминлашга бир хил харажат қилишлари ва маблағларни қатъиян мақсадга кўра сарфлашлари кераклигини ҳисобга олиш керак, демак, олинган маблағларнинг сарфланиши тўғрисида ҳисобот талаб қилиш мумкин. Бундай ҳисоботни ҳам битимда назарда тутиш лозим.

Агар ушбу чоралар ёрдам бермаса ёки уларнинг самара бермаслигига кўзингиз етса, яшаш жойингиздаги (чунки боланинг онаси ва бола сизнинг турар жойингизга прописка қилинган) фуқаролик ишлари бўйича судга, Фуқаролик процессуал кодексининг 239-моддасига биноан эркин шаклда тузиладиган, болани тарбиялаш учун сизга бериш талаби баён этилган даъво аризаси билан мурожаат қилинг.

Даъво аризасига қуйидагилар илова қилиниши керак (ҳужжатларнинг асл нусхалари ёки тасдиқланган кўчирма нусхалари): боланинг туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома;

боланинг яшаш жойида ҳозир эмаслиги далили сифатида мактабгача тарбия муассасаси, ички ишлар органлари, даволаш муассасасидан олинган жавоблар; яшаш жойидан маълумотнома ва тавсифнома;

турар жой майдонининг мавжудлиги тўғрисида ҳужжатлар; эгаллаган лавозимингиз ва ишингиз сайёр тусда эмаслигини кўрсатган ҳолда иш жойингиздан даромадлар тўғрисида маълумотнома;

сизга яқин ерда ёки сиз билан бирга яшайдиган, сиз каби бола билан мулоқот қилиш ҳуқуқидан маҳрум қилинган ва уни тарбиялашда иштирок этиш-

ни хоҳлайдиган қариндошларининг аризалари;

сиз болани тарбиялашда доимо иштирок этганлигингиз ёки боланинг онаси билан бирга яшаб, у билан умумий хўжалик юритганлигингиз, демак, болага харажатларни ҳам бирга қилганлигингиз ҳолати далиллари.

Йиғилган исбот-далиллар сиз болага янада муносиб шарт-шароитлар яратиб бера олишингизни кўрсатиши керак. Бундай ҳолда суд доимий яшаш жойига, муайян машғулоти турига, доимий ишга ёки ҳаёт кечиришнинг бошқа манбасига эга бўлмаган онани болани сизга беришга мажбур қилади ёки, ҳеч бўлмаганда, болани тарбиялаш билан боғлиқ барча ҳаракатларни сиз билан келишишга мажбурлайди.

Агар бола билан мулоқотга тўсқинлик қилувчи она итоат этмаса, унда суднинг ҳал қилув қарорини бажармаганлик учун жавобгарлик юзага келади.

Мазкур даъво бўйича давлат божининг миқдори энг кам иш ҳақининг 50%ини ташкил қилади (ВМнинг 3.11.1994 йилдаги 533-сон қарори билан тасдиқланган Давлат божи ставкалари 1-бандининг «д» кичик банди). Суд томонидан мутахассислар, масалан, руҳшунос, педагогни таклиф этиш, почта хат-хабарларини юбориш билан боғлиқ бошқа суд харажатлари ҳам юзага келиши мумкин.

Болани тарбиялаш тўғрисидаги битимни тасдиқлаганлик учун нотариус ундирадиган давлат божи ЭКИХнинг 10%ини ташкил қилади. Бу одатдаги номулк шартнома бўлганлиги боис, унга нисбатан битимларни нотариал расмийлаштириш ва битимда иштирок этадиган шахсларнинг имзоларини тасдиқлашнинг барча қоидалари қўлланади.

Римма СОЛОДОВНИКОВА, эксперт-юристимиз.

Кулгу бурчаги

СУДЬЯЛАР ҲАМ
ЯНГЛИШАДИЛАР

Хато қилишдан ҳеч ким холи эмас. Ҳатто судьялар ҳам. Айтайлик, Россия Федерацияси Олий арбитраж суди (ОАС) судьялари ҳам янглишдилар. Хусусан суд қароридаги хатолик бир компани-яга нақ 810 млн рублга тушди.

2008 йили «Русснефть» компанияси 2003–2005 йиллардаги солиқларга оид даъволар юзасидан Федерал солиқ хизмати билан, солиқчиларнинг муқобил даъволарини инобатга олмаганда ҳам, қарийб 20 млрд рубль юзасидан судлашди.

Компания дастлаб ютказди ва бутун қарзни тўлади. Аммо ОАСда 12,2 млрд рубль қайтарилишига эришди. Бу сумма ОАС қарорида бир хатолик бўлмаганида 810 млн рубль кўпроқ бўлиши мумкин эди. Бу шунчаки хато урилган рақам бўлиб, афтидан қарор лойиҳасини тайёрлашда шунга йўл қўйилган. Суд тарафларга солиқ мажбуриятларини аниқлаштиришни таклиф этди, бироқ улар суднинг аниқлаштирувчи ҳужжатини кутишни маъқул топдилар. Ярим йилдан сўнг ОАС хатоликни тузатган ҳолда янги қарор чиқарди. Агар олдинги ва янги ҳужжатдаги рақамлар қиёсланса, фарқ айна 810 млн рубль эканлиги маълум бўлади.

ОАС вакилларининг айтишича, бундай хатоликлар суд амалиётида кам учрайди, аммо ҳамиша албатта тўғриланади. Судьяни, табиийки, ҳеч ким жавобгарликка тортмайди. Лекин унинг судьялик иши «солномаси»га тегишли белги қўйилади ва башарти, бунақа хатоликлар такрорланадиган бўлса, унинг маошига, шунингдек бу лавозимда қолиш-қолмаслигига таъсир этади. Умуман олганда, Россияда чиқарилган ҳар ўн қарордан биттасида ноаниқлик, хатолик, ўчириб тузатиш ва шу сингарилар учрайди. Аммо жиддийлари жуда кам. «Консультант плюс» маълумотларига қараганда, ишларнинг 0,18 фоизи бўйича кейинчалик аниқлаштирувчи қарорлар чиқарилади: Қарорлар сақланадиган архивга назар ташланса, барча судьялар йиғмажилд тартиб рақамини, қарорларнинг санасини, даъвогарлар ва жавобгарлар вакилларининг номларини адаштириб юбордилар, рубль доллар билан чалкаштириб юборилган ҳоллар ҳам учрайди. Муттасил равишда нусха кўчиравериш ҳисобига кўпинча тарафларнинг номлари ҳам ўзгариб қолади.

Бюджетга «қайтариш» ўрнига ундан «ундириб олиш» деб, «кучда қолдириш» ўрнига «бекор қилиш» деб ифодаланганлики каби ғалати ҳолатлар ҳам учрайди. Йўл қўйилган энг сўнгги бир хатолик оқибатида Москва минтақасидаги банкларнинг биридан 323 млн рубль ўрнига 3,23 млрд рубль ундириб олинган. Хатони бир ойлар чамаси вақт ўтганидан кейингина тузатдилар.

Американинг Нью-Йорк штатида бир хатолик, аниқроқ қилиб айтганда, таълим тизимида ишлайдиган бухгалтернинг бир хатоси 1 миллион доллардан ҳам ортиқроққа тушди.

Ўқувчиларга мўлжалланган шаҳар транспортини ривожлантириш учун муайян сумма режалаштирилган бўлиб, хатолик оқибатида у 2 баравар кўпайиб қолган. Сўзлардан бирида биттагина ортиқча ҳарф уриб юборилганлиги шунга олиб келган – бухгалтерияга оид дастур уни пайқамай қолган.

Бу хатолик аудиторлик текширувида аниқланган. Ўқувчилар учун транспортга сарфланган суммадаги тафовут 1,4 миллион долларни ташкил этди. Табиийки, шаҳар маъмурлари бу тафовутнинг ўрнини қоплашга мажбур бўлдилар.

Лотерея билетлари босилаётганда йўл қўйилган хатолик сабабли АКШдаги бошқа бир фирма сал бўлмаса, бор будидан маҳрум бўлай деди.

2007 йили Розуэллнинг дилерлик автомобиль марказларидан бири 50 мингта лотерея билети чиқаришга мажбур бўлди. Дарҳол ўнладиган бу лотереянинг бош соврини 1 000 доллар эди, бинобарин 50 000 та билетдан фақат биттасига 1 000 доллар ютуқ чиқиши керак эди. Хатолик оқибатида 50 000 киши бир минг долларлик соврин эгаси бўлиб қолди.

Табиийки, бундай суммани тўлашни ақл бовар қилмайди, қолаверса лотерея чиқарган фирма бундай қилишга, яъни ҳаммасини тўлашга мажбур эмас. Охир-оқибат «нотўғри босилган» билет эгалари кўнгиллари тўлмаса-да, беш долларлик совға билан кифояланишга мажбур бўлдилар.

Интернет тармоғи материалларидан.

ТАДБИРКОРЛИКНИ АХБОРОТ ЖИҲАТДАН
Қўллаб-қувватлаш «Zakovat» ЖАМОАТ
ҲОМИЙЛИК ФОНДИНИНГ 2011 ЙИЛДАГИ ФАОЛИЯТИ
Тўғрисида ҳисоботI. Тадбиркорликни ахборот
жиҳатдан қўллаб-қувватлаш
фаолияти

«Zakovat» ТАЖҚҚЖХФ ўзининг уставда белгиланган мақсад ва вазифаларига мувофиқ 2011 йилда қуйидаги йўналишлар бўйича тадбиркорликни ахборот жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ишларини амалга оширди:

1. «Zakovat» фонди муассис ҳисобланган (бошқа давлат, жамоат ва хўжалик тузилмалари билан биргаликда) «Солиқ ва божхона хабарлари», «Налоговые и таможенные вести», «Банк ахборотномаси», «Банковские ведомости» газеталарини чиқариш давом эттирилди.

2. Савдо-саноат палатаси, «Солиқ маслаҳатчилари палатаси» ННТ, олий ўқув юртлари, вазирликлар ва идоралар, ҳокимият органларига электрон ахборот-ҳуқуқий маълумотлар базалари бепул тақдим этилди. Бу Ўзбекистонда тадбиркорлик фаолиятини юритиш шарт-шароитини тартибга солувчи ҳуқуқий ҳужжатлардан кенг фойдаланишни таъминлашга ёрдам берди.

3. Солиқ солиш, бухгалтерия ҳисоби ва шу каби масалаларга оид адабиётлар кутубхоналар, олий ўқув юртларига бепул тарқатилди.

4. Олий ўқув юртларини юридик ва иқтисодий мутахассисликлар бўйича тугатаётган талабалар ҳуқуқий маълумотлар базалари билан таъминланди.

II. «Zakovat» ТАЖҚҚЖХФ-
нинг 2011 йил учун йиллик
молиявий ҳисоботи ва
амалда бюджет ижроси
«Gloriya audit» МЧЖ аудиторлик

ташкilotи Фонднинг 2011 йил учун фаолиятини аудиторлик текширувидан ўтказди ва «Zakovat» ТАЖҚҚЖХФнинг молиявий ҳисоботи Бухгалтерия ҳисоботининг миллий стандартларига мувофиқ корхона молиявий ҳолатининг

барча муҳим жиҳатларини тўғри ва ҳаққоний акс эттиради, амалга оширилган молиявий ва хўжалик операциялари Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги талабларига мувофиқ келади, деган хулосага келди.

01.01.2012 йилга бўлган баланс

АКТИВ	Минг сўм
Асосий воситалар: Дастлабки тикланиш қиймати	15 312,7
Эскириш	14 456,5
Қолдиқ қиймат	856,2
Узоқ муддатли инвестициялар	17 550
Ишлаб чиқариш захиралари	0
Бошқа активлар	75 862,4
Баланс активи бўйича жами	94 268,6
ПАССИВ	
Устав капитали	3 000
Тақсимланмаган фойда	115,9
Фонднинг асосий воситалари	856,2
Шуъба корхоналардан мақсадли молиявий тушумлар	75 561,6
Бошқа пассивлар	14 734,9
Баланс пассиви якуни	94 268,6

Фонд харажатларининг умумий суммаси 308 484,45 минг сўмни ташкил этди, шу жумладан:

- маъмурий харажатлар – 14 597,52 минг сўм;
 - иқтисодий-ҳуқуқий мавзулардаги босма маҳсулотларни бепул тарқатиш – 12 862,2 минг сўм;
 - электрон ахборот-қидирув тизимларни бепул тарқатиш – 281 024,73 минг сўм.
- «Zakovat» жамоат ҳомийлик

фондига хайрия бадаллари 245,41 минг сўмни ташкил этди.

Тадбиркорликни ахборот жиҳатдан қўллаб-қувватлаш «Zakovat» жамоат ҳомийлик фонди 2011 йилда тадбиркорлик фаолиятдан даромад олмаган. Устав фаолиятини амалга ошириш харажатлари устав вазифаларини амалга ошириш учун ажратмалар ҳисобидан қилинган.

М.ЗАЙНУТДИНОВ,
директор.

Эълонлар

РЕАЛИЗАЦИЯ

Совуткич камера 3600м³*. 1 йилда ўзини оқлайди (850 000 сўм).
Тел.: 926-32-23, 451-85-00.

ЮРИДИК ХИЗМАТЛАР

Юрист*.
Тел. (+99897) 800-47-33.

Кўчмас мулк бўйича юрист маслаҳатлари. Кадастр*.
Тел. 448-74-69.

ADVOKAT ELITE. Судларда вакиллик қилиш. Корхоналар, ваколатхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайта ташкил этиш, тугатиш ва уларга юридик хизмат кўрсатиш*.
Тел.: 281-52-39, 448-74-69.

БАҲОЛАШ ХИЗМАТЛАРИ

Баҳолаш ва бизнес-режалар*.
Тел. 430-56-00.

ХИЗМАТЛАР

Ташкилий техникани таъмирлаш ва тўлдириш. Жойига чиқиш билан. Windows ўрнатиш. Тел. 726-52-33.

Компьютерга тез ёрдам. Пул ўтказиш йўли билан ҳам.
Тел.: 392-63-42, 987-57-67.

Картрижларни тўлдириш. Жойига чиқиш билан.
Тел.: 127-15-28, 914-67-79.

Вирусга қарши ҳимоя. Пул ўтказиш йўли билан ҳам.
Тел.: 392-63-42, 987-57-67.

Исталган компьютер тармоқларини солаш. Пул ўтказиш йўли билан ҳам. Тел.: 392-63-42, 987-57-67.

Windows, дастурлар, антивирус. Пул ўтказиш йўли билан ҳам.
Тел.: 392-63-42, 987-57-67.

*Хизматлар лицензияланган. Товар сертификатланган.

Ташкилотлар учун компьютер ва маиший техникани ҳисобдан чиқариш учун ҳужжатларни тайёрлаш.

Тел.: 233-74-95, 233-17-56, 236-76-46.

Картрижларни тўлдириш. Жойига чиқиш билан. Пул ўтказиш йўли билан ҳам.
Тел.: 392-63-42, 987-57-67.

Реклама

«HOMBUR-AUDIT» МЧЖ
ЎзР МВНинг 25.10.2009 йилдаги 00614-сон лицензияси

давлат улуши 50% бўлган барча хўжалик юритувчи субъектларда Миллий ва Халқаро аудит стандартларига мувофиқ АУДИТОРЛИК ТЕКШИРУВЛАРИ
Барча малакали хизматларни кўрсатамиз
Аудиторлик компанияси 5 та САР халқаро сертификати, шу жумладан солиқ маслаҳатчиларига эга
Манзил: Қарши ш., Ўзбекистон қўч., 49
Тел.: (8 375) 221 0586, (+99875) 112 0571
Филиаллар:
Нукус ш., А.Томур қўч., 120
Тел.: (8361) 222 7803, (+99861) 394 7571
Қўмқўргон ш., А.Навоий қўч., 28
Тел.: (+99876) 399 5330, 243 3560

Иқтисодий-ҳуқуқий газета
НОРМА МАСЛАХАТЧИ
ХУҚУҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

ТАЪСИСЧИ «Norma Hamkor» МЧЖ

Газета 2006 йил 26 декабрда
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.

БОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД КУРБОНБОВ
ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
100105, Тошкент ш.,
Миробод тумани,
Таллимаржон қўч., 1/1,
тел. 283-44-57
E-mail: gazeta@norma.uz,
normapress@mail.ru
www.norma.uz
Нашр учун масъул:
Нодир Алимов

Муаллифлар фикри доим ҳам таҳририят нуқтаи назарига мос келавермайди.
Таҳририят муштарийлар билан ёзишиб туриш имкониятига эга эмас.
"Норма маслаҳатчи"да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда кўпайтириш, тарқатишга фақат "Norma" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета таҳририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида "TOPPRINT" МЧЖ босмахонасида босилди (Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон қўч., 1/1).
Индекс – 186 Буюртма 212 Адади 3-265. Баҳоиси келишилган нархда
Газета 2012 йил 7 майда соат 14.00 да топширилди.
ISSN 2010-5223